

Notitie pestpreventie & Pestprotocol

Candea College

Augustus 2020

Inhoud

Inleiding

Waarom een pestprotocol?	blz. 3
Begripsomschrijvingen	blz. 4
Voorbeelden van specifiek pestgedrag	blz. 4
Rolverdeling betrokkenen:	
• de gepeste leerling	blz. 4
• de pesters	blz. 5
• de meelopers	blz. 5
Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten:	
• bij de gepeste leerling	blz. 6
• bij de pester	blz. 6
• in de directe leerling-omgeving	blz. 6
• bij de ouders	blz. 6
Uitgangspunten bij het pestprotocol	blz. 7
Om welke protocollaire maatregelen gaat het?	blz. 7
a. Maatregelen en procedure:	
• preventieve maatregelen	blz. 7
• repressieve maatregelen	blz. 7
b. De concrete pedagogische invulling:	blz. 8
• afspraken met de gepeste leerling	blz. 8
• afspraken met de pester	blz. 9
• afspraken met de zwijgende middengroep en de meelopers	blz. 9
• afspraken met de ouders	blz. 9
Bijlage 1 Digitaal pesten	blz. 10
Bijlage 2 Links met bruikbare adviezen en adressen bij pesten en cyberpesten	blz. 11

Inleiding

Waarom een pestprotocol?

Het Candea College wil haar leerlingen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. De docenten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer in de klas, in en buiten het schoolgebouw. Ieder jaar wordt onder de leerlingen een tevredenheidsenquête gehouden. In deze onderzoeken scoren wij hoog qua veiligheid. In het huishoudelijk reglement voor leerlingen en voor het personeel hebben we de gedragsregels die hiervoor noodzakelijk zijn omschreven. Soms is het gewenst om duidelijke afspraken met de leerlingen te maken. Een van die duidelijke regels is dat leerlingen met respect met elkaar dienen om te gaan. Dat het niet altijd als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we het leerlingen moeten leren en daar dus energie in moeten steken. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar moeten *leren* omgaan.

Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een leerling in een enkel geval systematisch door andere leerlingen wordt gepest. Dit kan zijn/haar gewenste ontwikkeling blokkeren omdat de schoolomgeving onvoldoende veiligheid biedt. In een dergelijk geval is het van groot belang dat de docent onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is. In een klimaat waarin het pesten gedoogd wordt, worden ook de pedagogische structuur en de veiligheid daarin ernstig aangetast. Voor het Candea College is dat een niet te accepteren situatie.

In deze notitie wordt allereerst stil gestaan bij wat we onder pesten verstaan en wie daarbij betrokken kunnen zijn vanuit de verschillende rollen.

Het pestprotocol vormt het tweede deel van deze notitie. Daarin is vastgelegd dat we op het Candea College pestgedrag niet accepteren en hiertegen optreden volgens de maatregelen zoals beschreven in het pestprotocol. We hopen hiermee alle betrokkenen (leerlingen, ouders, docenten, onderwijsondersteunende medewerkers en directieleden) houvast te bieden bij de specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

Begripsomschrijvingen: plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren leerlingen heel goed met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Pestgedrag kent vele vormen. Het specifieke van pesten is het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een leerling wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie.

Pesten kan verbaal gebeuren, zowel mondeling als schriftelijk (briefjes, e-mail, berichten). Voorbeelden zijn schelden, belachelijk maken, uitlachen, bijnamen geven, dreigen, vernederen. Pesten kan ook gepaard gaan met fysiek geweld of het afpakken / stelen of vernietigen van spullen.

Andere verschijningsvormen zijn uitsluiten, niet mee laten doen / isolatie of intimidatie (achterna lopen, opwachten, afdwingen).

Tegenwoordig komt cyber pesten (bijvoorbeeld per e-mail, chat of social media) vaker voor. Bij pesten via het internet kunnen de daders gemakkelijk anoniem blijven. Doordat het slachtoffer vaak niet weet wie het doet (het kan iedereen zijn) neemt het gevoel van onveiligheid toe.

In de aanpak naar pesten zal hier geen onderscheid gemaakt worden, aangezien de gevolgen van de verschillende vormen van pesten overeenkomen.

Rolverdeling betrokkenen.

Bij pestgedrag onderscheiden we de onderstaande roloverdeling bij de betrokkenen.

De gepeste leerling:

Sommige leerlingen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt. Uit onderzoek blijkt dat leerlingen gepest worden in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te kiezen. Er is dan sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren.

Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een andere club. Ze zijn goed in bepaalde vakgebieden of juist niet. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden mits de pesters daar de kans voor krijgen van hun omgeving.

Veel leerlingen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat ook uit naar hun belagers. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep. Ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor de gepeste leerling in een vicieuze cirkel komt die hij zonder hulp niet kan doorbreken.

Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam, hebben weinig vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

Jongens die worden gepest horen bijna nooit tot de motorisch beter ontwikkelde kinderen.

De pesters

Leerlingen die pesten zijn vaak fysiek juist wel de sterksten uit de groep. Ze kunnen het zich permitteren zich agressief op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of gebruik van geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven.

Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere leerlingen mee bij hun pestgedrag. Pesters hebben feilloos in de gaten welke leerlingen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: je bent voor of je bent tegen me. De groep waartoe pester en slachtoffer behoren, komt door deze dreiging onder druk te staan.

Alles is immers beter voor de meeloper dan door de “machtige pester” zelf gepest te worden. De pesters stralen deze dreiging met verve uit. Ze overtreden bewust regels, storen zich nergens aan en hebben vaak de vaardigheden ontwikkeld om onbestraft te blijven voor hun daden. “Wie maakt mij wat?” wordt vaak door de pester uitgestraald.

Het komt ook regelmatig voor dat een pestkop een leerling is die in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een leerling zich als pester gaan opstellen en manifesteren. “Laten pesten, doet pesten”.

Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier, waarbij uitdaging van het gezag niet echt aan de orde is. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere leerlingen buiten. Meisjes opereren minder individueel en meer als groep: “je hoort erbij of niet”. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters minder voor.

Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door ongewenst pestgedrag. Op termijn hebben ook de pesters last van hun eigen gedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om duurzame vriendschappen op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan macht en het delen in die macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor henzelf.

De meelopers en de andere leerlingen

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij het pesten. Sommige leerlingen behouden enige afstand en andere leerlingen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers”. Er zijn ook leerlingen die niet merken dat er gepest wordt of die niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school) omgeving.

Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden of denken in populariteit mee te kunnen liften met de pester in kwestie.

Voorals meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als leerlingen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken bij en verantwoordelijk voor de gevolgen van hun gedrag. Zo kan groepsgedrag leiden tot excessen die achteraf voor iedereen, inclusief de pesters, onacceptabel zijn.

Het is bewezen dat optreden tegen pesten effect heeft. Zodra andere leerlingen de gepeste leerling te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend en daardoor riskanter voor de pesters. De situatie voor de meelopers verandert wanneer duidelijk wordt

dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers conformeren zich graag aan de norm en de grote groep. Ze zijn niet bereid om grote risico's te lopen, waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien. Dit in tegenstelling tot de ervaren pester.

Leerlingen die pestgedrag signaleren en dit bij de docent aangeven vervullen dus een belangrijke rol. Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van leerlingen die gepest worden en die dit probleem met de school willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De gevoelde onmacht bij deze ouders staat rationeel handelen vaak in de weg. Zij willen maar één ding: het pestgedrag moet ogenblikkelijk stoppen. Ouders van leerlingen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de veiligheid, de opvoeding en de ontwikkeling van hun eigen kind.

Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten.

Bij de gepeste leerling: een gepeste leerling schaamt zich vaak voor zijn gedrag dat niet voldoet aan het beeld dat ouders graag van hun kind hebben: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor leerlingen en zorgt ook voor een evenredig groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Veel gepeste leerlingen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor de gepeste leerling eens te meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als represaille kan er in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

Bij de pester: de pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om een normale relatie met andere kinderen op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens. Zij zijn hiertoe echter helaas onmachtig door het ontbreken of het niet kunnen hanteren van de juiste vaardigheden.

In de directe leerling-omgeving: daarnaast is het goed te weten dat er altijd leerlingen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Ook zijn er altijd leerlingen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag, waar gepeste leerlingen erg veel last van ondervinden.

Bij de ouders: ouders hebben vaak moeite om hun kind te zien in de rol van meeloper of pester. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag. Hun kind maakt echter een abnormale ontwikkeling door met grote risico's op normatief afwijkend gedrag op latere leeftijd. Andere ouders zien er niet meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. De opmerking: "ach, iedereen is wel eens gepest, u toch ook?" geeft de visie van deze ouders op dit gedrag aardig weer. Behalve de pester en de meelopers moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag voor alle betrokkenen.

Uitgangspunten bij het pestprotocol

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvinden, is er een ernstig probleem op onze school, zowel voor de docenten en onderwijsondersteunende medewerkers als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep leerlingen.
2. De medewerkers en de leerlingen hebben een gezamenlijke inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Onderwijsgevend personeel en onderwijsondersteunend personeel moeten kennis hebben van en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten zij duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De personeelsleden en leerlingen hebben ten opzichte van elkaar de plicht te zorgen voor een goed leef- en werkklimaat.
4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen (weer) optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit.
5. Dit pestprotocol wordt door het hele team en de ouder- en leerlinggeleding van de MR onderschreven en ter inzage aangeboden op de website.

Wat is de inhoud van het pestprotocol?

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaat aanpakken.

Het Candea College wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen voorstelt bij voorkomend pestgedrag.

Om welke protocollaire maatregelen gaat het?

a. Maatregelen en procedure:

Preventieve maatregelen:

1. De mentor bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken en regels in de klas als normaal gebruikelijk aan het begin van het schooljaar. Hierin wordt de opmerking van Michales/Rob meegenomen dat het pesten met school te maken heeft en tijdens de schooltijden. Het onderling pesten wordt hier benoemd als onacceptabel gedrag. Hierdoor worden in alle klassen van de school de regels van het pestprotocol besproken.
2. Indien de docent, mentor of niet, aanleiding daar toe ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groeps gesprek.
3. Op het Candea College vindt elk jaar in het eerste trimester een pestdag voor de leerlingen uit leerjaar 1 plaats. Deze dag staat in het teken van pesten, de consequenties van pesten en afspraken die gemaakt worden met leerlingen om pesten te voorkomen. Na de introductie van deze dag in de vorm van een musical trekt de mentor de hele dag met zijn klas op en besteedt hij aandacht aan pesten. Hij zal met de leerlingen over pesten praten, er worden afspraken gemaakt om pesten te voorkomen, er worden tekeningen gemaakt en de leerlingen ondertekenen in de klas een contract met regels rond pestgedrag.

Repressieve maatregelen:

1. Indien sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken leerlingen besproken door de mentor van de leerlingen. Dit gesprek staat niet op zichzelf maar wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. Van dit gesprek worden aantekeningen gemaakt in het leerlingdossier van zowel de pester als de gepeste leerling. Over het incident wordt via de mail contact opgenomen met de betrokken ouders, zowel van de pestende leerling als de gepeste leerling. De mail wordt verstuurd

- door de mentor, waarbij de leerjaarcoördinator de mail tevens ter informatie ontvangt.
2. Indien sprake is van herhaald pestgedrag worden de ouders van de pester in het bijzijn van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school door de leerjaarcoördinator en de mentor. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd. Bij overtreding van de afspraken worden de op te leggen sancties, conform de afspraken in het huishoudelijk reglement voor leerlingen, daarbij vermeld. Begeleiding door een orthopedagoog van het Candea College vormt een mogelijkheid. Er wordt handelingsplan opgesteld om het onacceptabele gedrag te stoppen. Dit in relatie tot de abnormale sociale ontwikkeling die zij doormaken. Mocht de orthopedagoog ervaren dat de situatie zodanig ernstig is dat professionele externe zorg nodig is, dan wordt dit aan de pestende leerling en ouders zonnodig dwingend opgelegd. Indien door de ouders en/of leerjaarcoördinator gewenst, wordt de schoolagent ingeschakeld.
 3. Een en ander wordt zorgvuldig gedocumenteerd in het leerlingdossier.

b. De concrete pedagogische invulling als handvat van het pestprotocol:

Formulieren en procedures leiden op zichzelf niet tot het verdwijnen van ongewenst gedrag. Wel is het belangrijk om bij pestgedrag duidelijk te maken hoe het verloop van een casus wordt behandeld, want er is veel tijd mee gemoeid en er zijn ook vele betrokkenen. Onderstaand gedeelte geeft concrete invullingen en handreikingen in het pedagogisch handelen vanuit de professionele schoolomgeving.

Indien de leerling zijn/haar pestprobleem niet aan de mentor durft te vertellen, kan de leerling naar een docent van eigen keuze of een contactpersoon gaan. Deze docent of contactpersoon koppelt het probleem vervolgens terug naar de mentor. Zorgvuldig omgaan met het in vertrouwen vertelde, moet bij deze terugkoppeling gewaarborgd zijn. De contactpersonen (voor leerlingen en voor personeelsleden) op het Candea zijn: mw. C. ten Velde voor vmbo en mavo en mw. J. Wubs voor havo en vwo.

De naam vertrouwenspersoon is vervangen door contactpersoon (Quadraambreed).

De mentor heeft een zeer belangrijke rol. De mentor zal helder en duidelijk moeten maken dat dit ongewenste gedrag volstrekt niet geaccepteerd wordt.

De mentor biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, heeft een ernstig en serieus gesprek met de pester en zijn ouders en richt zich vervolgens op de zwiigende middengroep en de meelopers. Het staat de mentor vrij om in eerste instantie de leerjaarcoördinator bij het betreffende gesprek met de pestende leerling te vragen. Wanneer het gedrag blijft, nadat de mentor met de leerling heeft gesproken, zal de leerjaarcoördinator het gesprek voeren waarbij de mentor aanwezig is en de ouders, zoals beschreven in punt 2 van repressieve maatregelen.

Afspraken met de gepeste leerling:

De begeleiding van de gepeste leerling is van groot belang. De leerling is eenzaam en heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen. Het initiatief tot deze gesprekken ligt bij de leerjaarcoördinator, die overigens niet het alleenrecht tot initiatief heeft. Dit gebeurt door achtereenvolgens:

- Gesprekken met een contactpersoon of orthopedagoog van het Candea College. Bij het duidelijk krijgen van ontwikkelingen is het van belang naast incidentele momenten ook vaste momenten van gesprek in te bouwen waarin de leerling gevraagd wordt naar de gewenste voortgang. Het doel is tweeledig: zowel het signaleren van nieuwe prikkels als het verwerken van de eerdere ervaringen.
- Schriftelijke verwerking door de leerling. De leerling krijgt de beschikking over een "verwerkingsschrift" dat op elk gekozen moment door het kind kan worden ingevuld in en buiten de reguliere schooltijd. Het gaat hier om een vertrouwelijk instrument van leerling en mentor / contactpersoon / orthopedagoog. De leerling krijgt op die manier de

gelegenheid de traumatische ervaringen van zich af te schrijven/tekenen.

- Mochten de contactpersoon of orthopedagoog ervaren dat de situatie zodanig ernstig is dat professionele externe zorg nodig is, dan wordt dit aan de gepeste leerling en ouders geadviseerd.

Afspraken met de pester:

De pesters hebben in ons pedagogisch stelsel ook recht op hulp. Zij zijn niet in staat om op een normale sociaalvaardige wijze met anderen om te gaan en hebben daar professionele hulp bij nodig. Die hulp kan bestaan uit de volgende activiteiten:

- Een gesprek met de leerjaarcoördinator/mentor waarin ondubbelzinnig zal worden aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op de school. Dit gesprek wordt gevoerd als een slecht-nieuwsgesprek. In dit gesprek worden ook de mogelijke gevolgen besproken, welke hieronder beschreven staan.
 - Gesprekken met een orthopedagoog van het Candea College. Deze kan met de pester een aantal probleemoplossende gesprekken voeren, waarbij getracht wordt de oorzaak van het pesten te achterhalen en sociaal vaardige handwijzen te ontwikkelen.
 - Mocht de contactpersoon of orthopedagoog ervaren dat de situatie zodanig ernstig is dat professionele externe zorg nodig is, dan wordt dit aan de gepeste leerling en ouders geadviseerd.
 - Wanneer het gedrag van de pester na bovengenoemde acties niet verbetert, kan de leerling geschorst worden. De betreffende opleidingsdirecteur zal hierover de beslissing nemen op initiatief van de leerjaarcoördinator.
 - Als het pestgedrag blijft voortduren en er geen verbetering optreedt, zal de ouders dwingend geadviseerd worden een andere school voor hun kind te zoeken.

Afspraken met de zwijgende middengroep en de meelopers.

De zwijgende middengroep is van groot belang in de aanpak van het probleem. Als deze groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben leerlingen die pesten veel minder te vertellen. Deze middengroep is eenvoudig te mobiliseren.

De mentor besteedt (opnieuw) aandacht aan de algemene afspraken en regels over pesten en de regels van het pestprotocol.

Afspraken met de ouders

Voor de ouders van de gepeste leerling is het van belang dat de school ernst maakt met de aanpak van het pesten. Met de ouders van de gepeste leerling zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters moeten op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbeterd moet worden.

- De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de mentor kunnen melden als zij van hun kind horen dat er een leerling gepest wordt. Ook voor ouders moet een klimaat gecreëerd worden waarin het duidelijk is dat de school open staat voor dit soort meldingen.
- Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij het verschrikkelijk vinden als leerlingen elkaar pesten. Dat als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen. Indien het kind die stelling niet durft te nemen, het altijd aan de ouders of aan de mentor moet vertellen. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders moeten hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

Bijlage 1 Digitaal pesten

Een vorm van pesten die is toegenomen naarmate leerlingen meer beschikking hebben gekregen over digitale middelen, is digitaal pesten, ook wel cyberpesten genoemd.

De volgende tips om digitaal pesten te voorkomen kunnen zowel op school (o.a. tijdens de lessen digitale geletterdheid) als thuis worden besproken en gebruikt:

- Kijk uit met het geven van je adres en (mobiele) telefoonnummer, maar ook foto's van jezelf of je familie. Je weet nooit wat anderen daarmee doen.
- Geef nooit zomaar je **wachtwoord**, pincode of paspoort/id-nummer aan instellingen of personen die je via internet kent.
- Vraag je ouders om toestemming als op internet gevraagd wordt een registratieformulier in te vullen.
- Laat geen onbekenden toe in je contactenlijst.
- Bedenk dat je op internet nooit zeker weet met wie je te maken hebt.
- Maak geen afspraken met mensen die je niet (goed) kent.
- Wil je afspreken met iemand die je via internet kent? Spreek dan af op een plek waar veel mensen zijn. Neem iemand mee die je kent en laat thuis weten waar je bent.
- Je anders voordoen dan je bent kan geinig zijn, maar ook gevaarlijk. Ook degene met wie je chat kan anders zijn dan hoe hij of zij zich voordoet.
- Let op wat je doet voor een webcam en laat je niks wijsmaken. Datzelfde geldt voor foto's of filmpjes die je naar iemand stuurt. Als jouw foto's of **filmpjes** voor altijd over het internet zwerven krijg je spijt en kun je het niet meer terugdraaien.
- Meld vervelende sites bij de volgende meldpunten:
 - meldpunt.nl
 - meldpunt.org
- Wees je ervan bewust dat woorden via app of chat anders over kunnen komen bij de ander dan wanneer je ze in het 'echt' zou zeggen. Als je belangrijke dingen te bespreken hebt, wacht er dan mee tot je de ander weer ziet of bel hem of haar op.
- Ga zelf niet schelden via app of chat. Woorden komen harder aan als je ze leest en je kunt niet zien hoe de ander reageert. Zeg geen dingen die je in 'echt' ook niet zou zeggen.

Wat kun je tegen digitaal pesten doen?

- Praat erover met iemand die je vertrouwt.
- Je kunt het beste niet reageren op haatmailtjes of andere digitale pesterij. Pest nooit terug.
- Blokkeer degene die jou pest direct of verwijder hem/haar als contact **uit jouw lijst**.
- Verzamel bewijsmateriaal. Als het pesten nare vormen aanneemt (stalken) en je wil een klacht indienen bij de lokale politie is het van belang dat je bewijsmateriaal hebt.

Bijlage 2 Links met bruikbare adviezen en adressen bij pesten en cyberpesten

- Algemene zoekpagina's
 - <http://pesten.startkabel.nl>
 - <http://pesten.startpagina.nl>
- Pesten (algemeen)
 - www.pestweb.nlWebsite van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

- www.pesten.net
Voor en door slachtoffers. Opgericht door Bob van der Meer.

- Cyberpesten/ veilig internetgebruik/ veilige school
 - www.stopdigitaalpesten.nl

Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame)

- www.veiliginternetten.nl

Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet. Je vindt er informatie over: beveiliging van je apparaten, veilig gebruik van Wifi, online privacy en meer.

- www.ppsi.nl

PPSI is het expertisecentrum van het APS op het gebied van het voorkomen en bestrijden van seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. Je kunt er ook terecht voor informatie over: pesten, agressie, geweld, discriminatie en racisme.

- www.schoolveiligheid.nl

Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.

- www.veilig.kennisnet.nl

Handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICT-coördinatoren.

www.mijnkinderen.nl

www.mediawijsheid.nl/online-pesten

www.cyberpesten.be

www.meidenvenijn.nl

www.cyberpestendebaas.nl

www.meldknop.nl

Films met als thema pesten

- * It's up to you; www.itsuptoyou.nl
- * Cyberbully (2015) (You tube)
- * Mean girls (2006)
- * Het mooiste meisje van de klas: <https://youtu.be/LqWSS1jFcXA>
- * Remember the titans (discriminatie)
- * A girl like her
- * Blue bird